

VRIJWILLIGE
HET GILDE VAN MOLENAARS

„De Lelie”, Rotterdam.

GILDE

BRIEF

DE GILDEBRIEF

MEDEDELINGENBLAD VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

DE GILDEBRIEF VERSCHIJNT 4 X PER JAAR. DE OPLAGE IS 1500 EXEMPLAREN

REDACTIE : G.J. POWW

SECRETARIAAT : HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

POSTBUS 1372 1500 AJ ZAANDAM

TEL.: 075 - 311639

POSTGIRO : 2144780 t.n.v. HET GILDE VAN VRIJWILLIGE
MOLENAARS NAARDEN

BIOTOOPWACHT : E. SMIT, ESDOORNLAAN 61, 1521 EC WORMERVEER

TEL. 075 - 283123

GILDE-VERZEKERINGEN : MEVR. M.MULDER, VEENHUIZERKADE 3

1704 DK HEERHUGOWAARD . TEL.: 02207 - 13002

BLIKSEMAFLEIDERCONTROLE : Inlichtingen bij het secretariaat.

LEDENADMINISTRATIE : MEVR. E.N.POUW-SCHIPPER, ZWARTEWEG 70

1412 GE NAARDEN TEL.: 02159 - 45428

ADVERTENTIES

VOOR BEDRIJVEN OF INSTELLINGEN, DIE MATERIALEN EN/OF DIENSTEN AANBIEDEN
WELKE DIRECT OF INDIRECT TE MAKEN HEBBEN MET DE MOLENWERELD, BESTAAT DE
MOGELIJKHEID TE ADVERTEREN.

DE KOSTEN VOOR DE DIVERSE ADVERTENTIE-FORMATEN IS ALS VOLGT:

1/1 PAGINA f 130,-- PER PLAATSING

1/2 PAGINA f 85,-- PER PLAATSING

1/4 PAGINA f 50,-- PER PLAATSING

HET IS ALLEEN MOGELIJK MINIMAAL VIER PLAATSINGEN TE RESERVEREN.

VRIJWILLIGE

HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

VAN DE REDACTIE

Betreffende de opleiding tot vrijwillig molenaar en het daarop volgende examen bestaan reeds sinds jaar en dag strikte regels.

Deze regels geven nog steeds moeilijkheden, althans de kennis en de hantering daarvan bij zowel de leden-in-opleiding als bij degenen, die hen begeleiden. Het gevolg is dikwijls diepteurgestelde leden-in-opleiding welke velen, al of niet terecht als ongeldige uren gekwalificeerde les-uren hebben genoteerd.

Heel begrijpelijk is het, dat een lid-in-opleiding "iemand" bereid gevonden heeft hem/haar op de molen te ontvangen en mee te laten lopen tijdens het draaien, of daadwerkelijk malen met de molen.

Na enige tijd blijkt dan, dat deze "iemand" niet gemachtigd was het maalboekje af te tekenen. Enerzijds is die "iemand" dan een zelf nog niet geslaagd lid of een naar zijn zeggen "oud"-vakmolenaar.

Van de eerstgenoemde is het natuurlijk duidelijk, dat het niet aanvaardbaar is dat een zelf nog leerling zijnde "molenaar" de maalboekjes aftekent van zijn mede-leerlingen.

Wat de "oud"-vakmolenaar betreft, ligt de zaak weer geheel anders. Deze mensen dienen als "Instructeur"-Vakmolenaar door het Gilde officieel aangesteld zijn, anders gelden de gemaakte uren niet voor de uren, die benodigd zijn om tot het examen toegelaten te worden. De regels die gesteld zijn voor de aanstelling tot "instructeur-vakmolenaar" zijn in het kort, dat de molenaar niet al te lang de echte actieve vakbeoefening uit is en de doelstellingen van het Gilde onderschrijft. Een "vak"molenaar, welke met de wind gemalen heeft tot voor 30 à 40 jaar geleden, weet natuurlijk nog wel veel van het vak, maar wellicht zijn de fijne kneepjes van zijn vak totaal weggezakt. Niet alleen de lange, niet meer actieve tijd, speelt een rol, maar ook de vergevorderde leeftijd gaat hier zijn tol laten gelden.

We zullen als Gilde met z'n allen helaas moeten aanvaarden, dat er van deze zo gewaardeerde instructeurs alleen nog maar afvallen en niet meer bijkomen.

Het lijkt ons dan ook zeer zinvol, als wij met z'n allen en zeer zeker op bestuurlijk niveau, eens hierover nadenken en dan weloverwogen besluiten nemen met het oog op de toekomst.

De realiteit is zonder meer, dat de tijd niet meer ver is, dat de laatste echte "oud"vakmolenaar zijn ogen voorgoed zal sluiten.

Tevens dient men, als lid-in-opleiding, er zich van bewust te zijn, dat men zowel bij een niet-geslaagd lid, als bij de niet aangestelde vakmolenaar niet verzekerd is tegen de financiële gevolgen, voortvloeiende uit ongevallen zich voordoende tijdens de les-uren bij deze niet gekwalificeerde mensen.

Om teleurstelling te voorkomen vermelden we hierbij wie dan wel gerechtigd zijn om de maalboekjes af te tekenen :

- a. Een door het Gilde aangestelde Instructeur-vakmolenaar
- b. Een door het Gilde aangestelde Instructeur
- c. Ieder lid van het Gilde, die in het bezit is van het Getuigschrift van De Hollandsche Molen.

Vooraf wat de geslaagde leden betreft, bestaat nog wel eens verwarring. Van de officieel aangestelde instructeurs wordt jaarlijks een complete lijst gepubliceerd in de Gildebrief.

Ook kan men deze adressen te weten komen via de contactcommissie van het Gilde, waarvan er voor iedere provincie een ingesteld is.

Tevens wordt men bij aanmelding als nieuw lid-in-opleiding erop gewezen alvorens men start met de opleiding, zich eerst met de contactcommissie waarin men woonachtig is of in opleiding wenst te gaan, in verbinding te stellen. Deze weten waar actief aan het opleiden wordt gewerkt en waar op deze molens nog plaats is voor een leerling.

Gaat men in opleiding bij een Gilde-instructeur, dan kan men ervan overtuigd zijn met iemand te doen te hebben, die weet wat de examen-eisen inhouden en daar ook naartoe werkt bij de opleiding.

Dat neemt niet weg, dat men naast de uren, gemaakt bij de instructeurs, zeer zeker heel veel kan leren van enthousiaste, geslaagde leden, die bereid zijn hun kennis en vaardigheid over te dragen.

Tot slot nog : in geval van twijfel of als er iets nog niet geheel duidelijk is, kunt u ten allen tijde contact opnemen met de administratie van het Gilde.

JAARVERSLAG VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS OVER 1986

In het hiernavolgende verslag wordt geprobeerd u een indruk te geven van de activiteiten van het Gilde in 1986. Dit verslag kan nooit volledig zijn, want het werk van het Gilde is veelomvattend en speelt zich op allerlei niveau's af. Vandaar dat met de belangrijkste gebeurtenissen en feiten van 1986 wordt volstaan.

Het AANTAL LEDEN van het Gilde bedroeg op 31 december 1986 : 1276. Ten opzichte van 1985 betekent dit een ledenwinst van 28 personen.

Het bijhouden van het LEDENBESTAND, het adresseren van de Gildebrieven en acceptgirokaarten gebeurt met ingang van december geheel in eigen beheer. De ledenadministratie, voorzien van computer en printer, kan voortaan mutaties in het ledenbestand snel verwerken, zodat op elk gewenst moment een up-to-date ledenbestand aanwezig is. Voorts wordt hierdoor een soepeler verzending van "De Gildebrief" mogelijk.

Het aantal GESLAAGDE LEDEN werd met 46 personen uitgebreid. Ook vorig jaar was dit het geval.

De VOORJAARSEXAMENS vonden plaats in Maassluis, Heerhugowaard, Kinderdijk, Lienden, Dronrijp, Noordlaren, Ane en Harreveld. Op deze 8 examendagen probeerden 33 kandidaten het felbegeerde getuigschrift van De Hollandsche Molen te behalen, waarin 23 personen ook daadwerkelijk slaagden.

Bij de NAJAARSEXAMENS was sprake van 7 examendagen, te weten in Enumatil, Winschoten, Streefkerk, Doetinchem, Geffen, Vriezenveen en Zoetermeer. Ook hier gingen 33 kandidaten op voor het examen, waarvan er eveneens 23 slaagden. Examencommissielid J. Mallisse trok zich terug als kernlid van de examencommissie van De Hollandsche Molen, maar zal nog wel als regio-examinator beschikbaar blijven. De vaste kern van de examencommissie is hierdoor erg klein geworden en een spoedige aanvulling is dan ook een eerste vereiste.

Het BESTUUR VAN HET GILDE vergaderde 10 maal, waarvan 6 maal op een particulier adres, 3 maal op een molen en 1 maal telefonisch. De bestuurssamenstelling veranderde niet. Jan Spruit werd in de jaarvergadering herkozen tot bestuurslid, belast met de coördinatie van de examens.

De JAARVERGADERING vond weer plaats in Arnhem en wel op zaterdag 5 april. In deze vergadering werd op voorstel van het bestuur besloten het aantal maaluren voor leden-in-opleiding, voordat zij examen mogen doen, op te trekken van 100 tot 150 uur. Tevens werd het ontwerp voor het nieuwe maalboekje goedgekeurd, waarin voortaan praktijk- en theorie-uren apart genoteerd kunnen worden. Ook werd op deze vergadering het nieuwe SPELDJE voor geslaagde leden geïntroduceerd, voorstellende het vignet van het Gilde. Voor de eerste keer werden de certificaten

an de nieuwe KORENMOLENAARSCURSUS van het Gilde en het Ambachtelijk Korenmolenaars-gilde uitgereikt. De cursus was met 20 personen begonnen, waarvan uiteindelijk 13 personen aan de gestelde eisen bleken te hebben voldaan. Acht hiervan zijn lid van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Voormalig bestuurslid Dick Abelskamp werd benoemd tot ERELID vanwege zijn verdiensten voor de vereniging. Zo was hij jarenlang penningmeester, instructeur, schreef hij "Zingende Stenen" en een groot gedeelte van "Rond Zingende Stenen" en treedt hij nu op als docent van de nieuwe korenmolenaarscursus.

De jaarvergadering werd overigens door ruim 150 personen bezocht. Ongetwijfeld was de primeur van het diaklankbeeld van J.v.d. Vlies, dat 's middags vertoond zou worden, debet aan dit hoge aantal.

De REGIONALE CONTACTCOMMISSIES van het Gilde waren ook in 1986 weer erg actief in het organiseren van contactavonden, instructieavonden en excursies. Het Gildebestuur kon zichzelf van deze activiteiten op de hoogte stellen toen zij op 18 en 19 april een bezoek bracht aan de CONTACTCOMMISSIE GRONINGEN.

Op vrijdag 18 april werd 's avonds te Hoogkerk een bijeenkomst van vrijwillige molenaars bijgewoond. De leden werden in de gelegenheid gesteld van gedachten te wisselen met het Gildebestuur over allerlei onderwerpen, die betrekking hadden op de opleiding. Op zaterdag 19 april werden in de provincie Groningen diverse molens bezocht, waaronder enkele instructiemolens.

Op zaterdag 25 oktober vond de jaarlijkse CONTACTDAG voor leden van contactcommissies plaats in Arnhem. De opleiding in de breedste zin van het woord, het examen, het nieuwe maalboekje en het streven naar uitwisseling van lesmateriaal vormden hier de gespreksonderwerpen.

Het JAARLIJKS OVERLEG tussen De Hollandsche Molen en het Gilde vond plaats op 21 april in Amsterdam. Hier stond de veiligheid op molens, nationale molendag, examengelden en verzekeringen op de agenda.

In de loop van 1986 werd met verzekeringsmaatschappij Centraal Beheer een overeenkomst gesloten met betrekking tot een VERZEKERING, die schade aan molens dekt die ontstaat door nalatigheid van de vrijwillige molenaar. Deze verzekering wordt met ingang van 1 januari 1987 aan de leden aangeboden. De premie van de PERSOONLIJKE ONGEVALLENVERZEKERING kon na onderhandeling met verzekeringsmaatschappij Hudig-Langeveldt verlaagd worden van f 20,-- tot f 17,-- per jaar. Deze verzekering werd in 1986 482 maal afgesloten, hetgeen iets minder is dan het jaar ervoor.

De 14e NATIONALE MOLENDAG werd georganiseerd op 10 mei. Er draaiden maar liefst 570 molens, waarvan het grootste deel door het toedoen van vrijwillige molenaars. Eind 1986 werd begonnen met het maken van een nieuwe opzet voor de BLIKSEMAFLEIDERCONTROLE, die de jaren ervoor op een laag pitje was komen te staan. Naar verwachting zal medio 1987 de nieuwe organisatie rond zijn.

Door de inspanningen van de redactie, Gildeleden, huisdrukker Andries van der Graaf en de gaar- en nietploeg, bestaande uit Utrechtse vrijwilligers, was het weer mogelijk 4 GILDEBRIEVEN uit te geven met in totaal 102 bladzijden informatie over molens en aanverwante zaken. Naast de vaste rubrieken troffen we ook weer het jaarlijkse overzicht van molenbiotoopwachters in Nederland aan van de hand van Evert Smit.

Na een lange onderbreking keerde ook de rubriek van Jan Kurver "Het weer zoals het was" weer terug.

Er verscheen dit jaar één INFORMATIE, nl. Informatie XXI met de titel "Weercursus", geschreven door de heer P.W. Rosier, hoofdmeteoroloog van de centrale weerdienst van het K.N.M.I. Deze zeer dikke en rijk geïllustreerde Informatie probeert in de leemte van weerkennis bij examenkandidaten te voorzien.

Dat al deze Gilde-activiteiten geld kosten, zal duidelijk zijn. Hoe dit geld besteed is in 1986 zal de penningmeester U vertellen.

D.J. Braay, secretaris
april 1987.

De afgelopen maanden hebben we een wintertje meegemaakt met records op het gebied van lage temperaturen. Nu is de koude alleen nog wel te dragen, maar als er flink wat wind bijkomt zoals op 14 en 15 januari, dan bevriest alles wat daar normaal nooit last van heeft.

Over bevroren en wat daarbij komt kijken, komen we verder nog op terug. Eerst nog even terug naar het vorige jaar.

Op zaterdag 1 november zijn er enkele molenaars in de meer of mindere problemen gekomen. Het was zo'n dag, waarop weer eens duidelijk bleek, dat het heel noodzakelijk is om regelmatig acht te slaan op het weer en vooral op de wind.

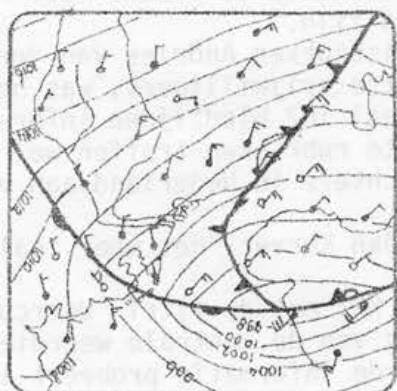
Voor hen, die geluisterd hadden naar de weersverwachtingen op radio en tv, hoefden de gebeurtenissen van die middag echter niet te verrassen. 's Morgens was er op mijn molen een ZZW-wind van ongeveer kracht 5.

Zo'n windje gaan we, al naar gelang de hoogte van het boezemwater, te lijf met twee volle en twee schuine, of iets minder. Het was zwaar bewolkt, zo'n 15 graden en het regende voortdurend. Met in het achterhoofd de voorspelling: "Noordenwind in de loop van de middag", een nogal stellige voorspelling zo te horen, was alleen nog het wachten op het juiste ogenblik, waarop dat zou gaan gebeuren. Het begon al wat donker te worden, toen in het midden van het land de wind omging. Het was een voordeel, dat de molen steeds goed scherp op de wind werd gehouden, want de wind ruimde zo snel, dat het nauwelijks bij te kruien was. Tevens nam hij snel toe en ruimde uiteindelijk zelfs door het noorden heen.

Van verschillende molenaars kwam mij ter ore, dat er toch nogal problemen waren geweest met wind achter de zeilen en molens, die achteruit waren gaan lopen. De molen moest soms worden omgekrooien met wind achter de zeilen.

Zo gemakkelijk als het kruien gaat met één zeil dwars wanneer de molen nog niet volledig op de wind staat, zo beroerd kruit hij met een zeil dwars, als de wind erachter zit. Hoe meer wind achter de zeilen hoe moeizamer het gaat; de wind zal zijn uiterste best doen om het wiekenkruis van zich af - dus krimpnd om - te blazen. De tegenoverstaande wiek heeft geen invloed, want die bevindt zich achter de kap.

Het aantal molenaars, dat een zeil uit de handen is geslagen bij het wegtrekken ervan, is aanzienlijk geweest. De raadgevingen, zoals kleine stukjes zeil tegelijk wegtrekken of proberen de bovenste zwichtlijn te laten zitten, gingen

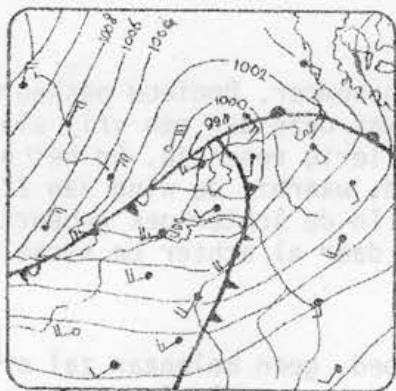
meestal niet op. Er zat niets anders op, dan de molen op de wind te kruien, vooral ook omdat die zo snel en zo sterk toenam.

De oorzaak van alle ellende was gelegen in een kleine en betrekkelijk ondiepe randstoring, behorend bij een depressie boven Noorwegen, die vanaf de kust van midden Engeland naar de Waddenzee koerste en vandaar naar NO-Groningen (zie figuur 1). 's Morgens om zeven uur lag de kern nog boven Oost Engeland, terwijl op dat moment het (eerste) warmtefront stilletjes ons passeerde. De wind zat toen overal tussen Zuid en Zuidoost. Ook regende het toen al overal, terwijl de barometers zakten.

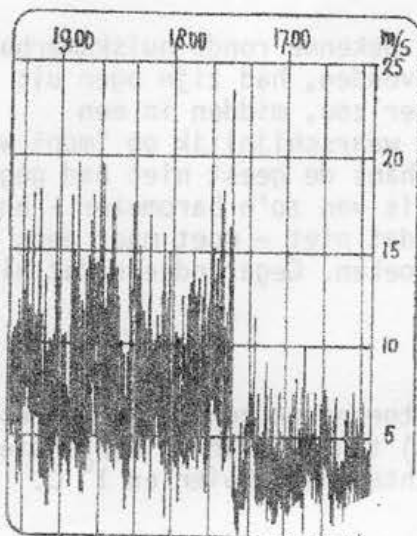
Figuur 1

Weerkaart van 1.11.1986

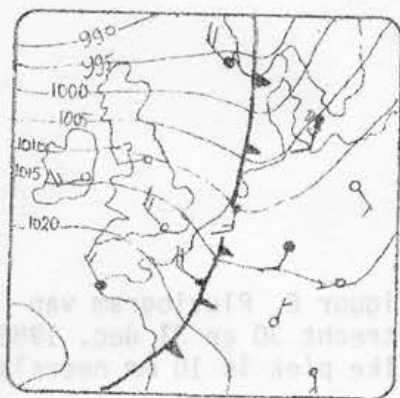
07.00 uur

Figuur 2
Weerkaart van 1.11.1986
13.00 uur

Figuur 3. Windregistratie
te Amersfoort 1.11.1986

Figuur 4.
Weerkaart van 8.11.1986
13.00 uur

Om een uur of één passeerde het koufront (tweede) ook al relatief geruisloos met een draaiing van de wind naar het zuidwesten (zie figuur 2). Het regende gewoon door en de barometers zakten ook nog langzaam.

Om vier uur is de wind in De Kooi bij Den Helder geruimd naar NNW en dat gebeurde daarna in snel tempo over het gehele land. (Derde front bij uitzondering eens geen trog maar een occlusie). De regen hield op en de barometers stegen. Alleen in het oosten en zuidoosten was de wind om zeven uur nog niet om. Elders was de wind om die tijd overal naar het NNOsten geruimd en hebben sommige lang doormalende molenaars het "genoegen" gehad om de molen geheel achterstevoren te hebben moeten kruien.

Was het verre ruimen van de wind voorspelbaar, alleen door eigen waarneming?

Ik denk het niet. Het enkele feit van ruiming van de wind was zonder hulp van radio of tv wél te verwachten, maar de mate waarin de wind zou ruimen, niet.

In mijn gedachten speelt echter het meermalen door een oude beroepsmolenaar vertelde verhaal over wat zijn vader, die uiteraard ook molenaar was, hem vertelde. Deze waarschuwde reeds de middag het gebeurde dat de komende nacht vooral op de wind moest worden gelet. Dan zou deze ruimen van ZZW naar NO. Daarmee zou dan meteen de vorst invallen. Hij waarschuwde dan ook voor grondijs, waardoor het krooshek kon dichtlopen en voor het vastlopen van het scheprad.

Aan de lucht was dus wel te zien, dat er iets gaande was. Echter niet dat het zo snel zou gaan. Toch meldt iemand in Warffum: "Tegen 16.00 uur kwam een donkere lijn met wolken (rolwolk) vanuit het noorden opzetten. Hierbij ruimde de wind in zéér snel tempo naar pal noord en nam toe tot kracht 8 à 9, het kwik zakt snel." (Figuur 4)

Ook in de Heerhugowaard meldt men: "Plotseling, binnen een kwartier (om 16.15 uur) kwam de wind uit NW." Sommige molenaars vertelden mij, dat het wél te zien was. Maar dan moet er wel regelmatig naar de lucht worden gekeken.

Een half uur koffiedrinken in een dichte schuur is er dan niet bij....

EEN WEEK LATER

Of het niet anders kan. Een week later op 8 november was het weer zo. Weliswaar niet zo erg als de week ervoor, maar toch....

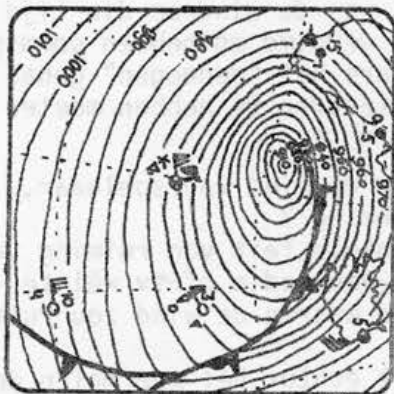
Opnieuw ging de wind van zuid naar noordwest. Nu door de passage van een koufront. Vooral vlak na overkomst van zo'n koufront heeft de wind sterk de neiging om eerst flink ver door te ruimen en sterk toe te nemen. Overal is de wind om 16.00 uur dan ook geruimd naar NW. (figuur 4).

Later kromp hij dan weer iets terug om tevens sterk af te nemen. In Limburg blijft er dan zelfs geen "maalwind" meer over.

WEER EEN WEEK LATER

Voor de derde keer: en wêér op zaterdag. Nu op 15 november. Opnieuw passeert een front (occlusie) langzaam uit het westen. Het was deze dag een vrij slap gedoe: 's morgens weinig wind uit Zuid met een druilerig regentje. Op het eind van de morgen passeert het front als eerste Zeeland, waarbij de wind van ZZW ruimt naar W en nauwelijks toeneemt van betekenis. In de Achterhoek gebeurt dat pas tegen donker. Grote kans, dat de molenaars daar al achter de kachel zaten.....

OVERSPANNEN BAROMETERS

Figuur 5. Weerkaartje
14.12.1986, 13.00 uur
zuidelijk van IJsland.

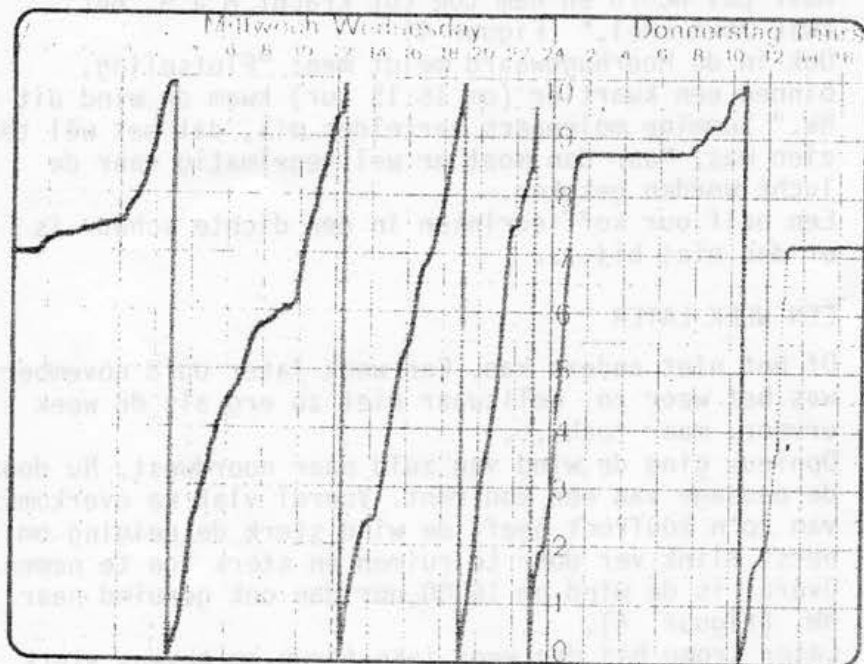
Maandag 15 december. Goed, geen molenaar zal er last van hebben gehad. Het was wel slecht weer, het waaide knap uit het zuiden. Het voeren van zeil zal wel overbodig zijn geweest en ook begon het te regenen. Maar het meest frappante weersverschijnsel was te vinden ver op de Oceaan tussen IJsland en Groenland.

Wie zich daar met zijn bekende ronde huiskamerbarometertje zou hebben bevonden, had zijn ogen uit kunnen wrijven. De meter zou, midden in een record-diepe depressie waarschijnlijk op "mooi weer" staan. Wanneer hij althans de geest niet had gegeven. Voor wie in het bezit is van zo'n barometer - en welke vrijwilliger is dat niet - moet maar eens het getal van 910 mbar opzoeken. Gegarandeerd dat hij het niet zal vinden.

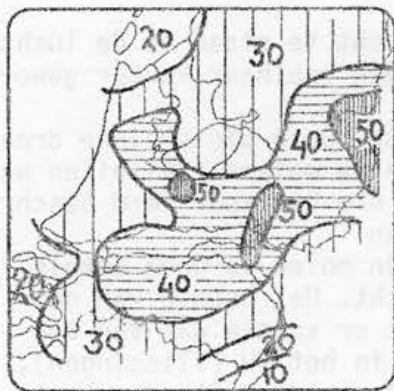
Bijgaand vereenvoudigd weerkaartje laat enkele meetgegevens rondom de depressie zien (figuur 5). Het plotje (groepje weergegevens) ten ZZO van de depressie geeft een gemiddelde windkracht van 11 beauf., lichte sneeuwbuien en 1° C. Met andere woorden: zêér slecht weer.

WAT EEN WATER

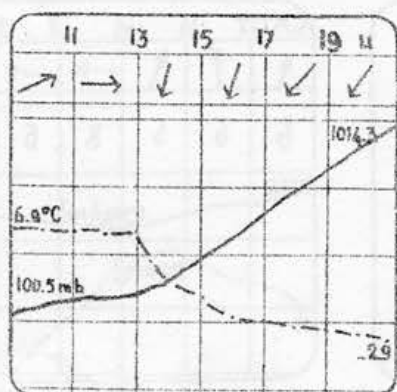
De laatste dagen van het jaar werden gekenmerkt door grote hoeveelheden regen, met bijbehorende hoge polderpeilen en overbelaste watermolenaars, die hun best moesten doen om voor de vorst in zou vallen het water weg te krijgen. (fig. 6 & 7)

Figuur 6. Pluviogram van
Utrecht 30 en 31 dec. 1986.
Elke piek is 10 mm neerslag.

Figuur 7. Neerslagverdeling van 29.12.1986, 7.00 u tot 31.12.1986 7.00 u in mm.

Figuur 8. Windrichting, luchtdruk en temperatuur 02.01.1987 te De Bilt

VOORSPEL

Op donderdag 2 januari 1987 passeerde er eerst nog een warmtefront, maar omdat de koude (-17°C overdag in Zuid-Noorwegen) al erg dichtbij kwam, werd hetzelfde front de volgende vrijdag teruggestuurd als koufront. Daarbij hield de wind, die eerst uit het westen kwam, gewoon abrupt op om na enige minuten stilte gewoon uit het noorden opnieuw te gaan beginnen.

Even gemakkelijk vloog de barometer omhoog en zakte de thermometer (figuur 8).

Toch was dit nog niet het echte begin van de record-winter van dit jaar, want een week later op vrijdagmiddag 7 januari volgde de definitieve koude-overval. Dit was geen twijfelgeval meer. De dag erna vroom het al zo hard, dat het malen met een poldermolen al een riskante zaak werd. Op die bewuste zaterdag vroom het boezemwater op één dag dicht door eilandjes drijfijis. Echt grondijis was het nog niet, maar met eilanden tegelijk groeide de ijsvloer aan.

Met temperaturen van 8 à 9 graden onder nul was het te verwachten dat scheprad, vijzel of wachtdeur het af zouden laten weten. Vooral molens, waarbij een lange wetering vanuit het NO op het krooshek was gericht, liepen gevaar om dicht te lopen met grond- of drijfijis. Er zijn die middag al molenaars geweest die het laatste zeil niet wegrepen omdat het scheprad vastliep door bevrozing van het spatwater.

Er was een molenaar met nog veel teveel water in de polder, die toch doormaakte. Hij moest 's morgens om vijf uur de strijd staken, omdat alles vastzat. De molen kon slechts rechtgezet worden door de spil uit z'n werk te draaien. Aan beide zijden van het scheprad bevonden zich twee geweldige schijven ijs.... Bij de oliemolens spoot de olie door de vorst boven uit de laat, i.p.v. aan de onderzijde.

KRUIEN OF JE WILT OF NIET

Paaszaterdagmiddag, 18 april 1987, zal me lang heugen.

De gehele dag was er een heilige lucht met verder geen bewolking, hoogstens wat cirrus in de hoogste niveaus. Er was verder een klein ZZO-windje, waarop de

molen moeizaam kon malen. Het was 12 minuten voor zes, we stonden wat te praten bij het molenhuis en de molen liep rustig een 50 endjes, toen het gebeurde. Zonder ook maar met enige aankondiging vooraf draaide hij in minder dan een halve minuut met dezelfde snelheid als vlak daarvoor, niet meer voor- maar achteruit. Wind WNW!

Terwijl de zeilen bol stonden en fladderden, lukte het de molen te vangen. Je voelt je uiteindelijk toch wat voor schut staan voor de omgeving, ook al is er niets aan te doen! Aan het wegtrekken van de zeilen viel vooralsnog niet te denken. Eerst moet er gekruid worden en snel.

Figuur 9. Windrichting 18.4.1987, 13.00 uur

Lopend in het kruirad was het mogelijk eens goed acht te slaan op de lucht. . Daaraan was geen verandering te zien, het was alleen voelbaar kouder geworden. Ook het zicht was ongeveer hetzelfde gebleven.

De barometer had vrijwel geen activiteiten vertoond. Deze plotselinge draaiing van de wind was wel de snelste, die mij in vele jaren molenactiviteiten was overkomen. De windruiming in begin november 1986, die hiervoor werd beschreven, maakte minder indruk. Die was nog net bij te kruien.

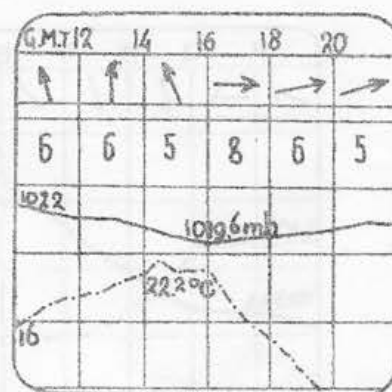
De ruiming van de wind op Paaszaterdag was bij mijn molen op geen enkele manier te voorzien, in ieder geval niet aan de lucht. Met behulp van de weergegevens van het KNMI is te reconstrueren, dat er sprake was van een zwak koufrontje. De ruiming vond het eerst plaats in het ZW (Vlissingen), terwijl bij een zeewindfront de wind meestal eerst aan de Hollandse kust omgaat (figuren 10, 11 en 12).

Figuur 10. Windrichting
18.4.1987 16.00 uur

Figuur 11. Windrichting
18.4.1987 19.00 uur

Figuur 12. Diagram van
windrichting, max. wind-
sterkte in m/s, luchtdruk
en temperatuur te De Bilt
18.4.1987

UTRECHTSE MOLENDAG 12 SEPTEMBER 1987

Op zaterdag 12 september zal voor de zevende maal de Utrechtse Molendag worden gehouden.

De molens in de provincie Utrecht zullen zo veel mogelijk draaien en opengesteld zijn voor het publiek.

De organisatie van die dag is in handen van de Provinciale V.V.V. Utrecht in samenwerking met de Stichting "De Utrechtse Molens" en het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Naast drie verschillende fietsroutes wordt er ook een autoroute uitgezet.

Op die autoroute komt u langs een veertiental molens.

Dezelfde route zal ook door speciaal voor deze dag gehuurde bussen worden gereden.

Zaterdag 12 september 1987 is ook de Open Monumentendag.

Waar mogelijk zullen in de route ook andere monumenten dan molens worden opgenomen.

Vanaf half juni zullen startpunt en verdere gegevens (prijzen fiets-, auto- en busroute) bekend zijn. Belangstellenden kunnen vanaf die tijd voor inlichtingen contact opnemen met de secretaris van de contactcommissie Utrecht - Het Gooi:

F. van Benthem, Mariaplaats 45 bis, 3511 LL Utrecht. Tel.: 030 - 32 18 67.

Op zaterdag 18 juli zullen zoveel mogelijk molens in de provincie Drente draaien c.q. malen en opengesteld zijn voor bezoekers.

Per molen zijn er allerlei activiteiten op touw gezet.
Informatie daarover kunt u krijgen bij:

Hans Petit, E.E.G.-laan 71, 7742 EC Coevorden. Tel.: 05240 - 16515

Ook kunt u bij de plaatselijke V.V.V.'s informeren.

ADVERTENTIE

Op "HET IJZEREN VEULEN", wipmolen in de Tielerwaard (ook bekend als Achterste Hellouwse Molen), is deze zomer weer de mogelijkheid een

INSTRUCTIE - KAMPEERWEEK te krijgen.

Leerling-molenaars uit delen van ons land, waar geen wipmolens zijn kunnen in de week van

19 TOT 25 JULI 1987

hun tent opslaan bij de molen.

Nadere inlichtingen : 04188 - 1840 (J.Knegt, Zeek 6, 4174 LH Hellouw).

GEESTEREN MOLEN "DE STER" 15 en 22 AUGUSTUS 1987

Op 9 augustus 1987 wordt in het NCRV-programma Kerkepad een uitzending vanuit Geesteren (Gld.) uitgezonden.

Hier komt uiteraard ook de molen in voor.

Ter gelegenheid van de kijkdagen, die daar op volgen, t.w. 15 en 22 augustus, hebben wij als vrijwillig molenaars van "De Ster" een foto-expositie ingericht over genoemde korenmolens.

Tevens hebben wij een uniek exemplaar van een werkende oliemolen - naar voorbeeld van "De Zoeker" uit de Zaanse Schans - tentoongesteld.

Deze molen, gebouwd door dhr E. Visser uit Monnickendam, is geheel gemaakt van meccano onderdelen. Na deze dagen zal de molen weer geheel uit elkaar worden gehaald.

Ook is tijdens deze dagen de kleine stand van "De Hollandsche Molen" present. Al met al de moeite waard om een bezoek tijdens deze dagen aan Geesteren te brengen. In verband met de vakantietijd is het voor de molenaars onder ons mogelijk om op een andere dan de twee genoemde data een bezoek aan de molen te brengen. En wel op de woensdagen 12 en 19 augustus.

OPROEP

In 1988 bestaat het dorp Geesteren 800 jaar. Hier kunnen wij als molenaars natuurlijk niet aan voorbij gaan. Nu willen wij een grote foto-expositie houden van de molens, die in een straal van 15 km rondom Geesteren (Gld.) hebben gestaan.

Deze expositie zal worden gehouden vanaf Molendag 1988 t/m eind augustus. We zouden daarom graag in kontakt willen komen met mensen, die of oude molen-ansichten of molenfoto's van de plaatsen in dit gebied beschikbaar willen stellen of indien mogelijk, willen afstaan.

Voor inlichtingen hierover kunt u kontakt opnemen met Joop Overman.
Wonend in de Wilgenstraat 8, 7271 JG te Borculo. Tel.: 05457 - 2363.

Namens de molenaars, bij voorbaat dank.

VEREENIGING "DE HOLLANDSCHE MOLEN"

WERKGROEP NATIONALE MOLENDAG

Valkenlaan 8 - 7905 AA Hoogeveen - Tel. 05280-71991

Boezemkade 1 - 1399 PK Muidenberg - Tel. 02942-3812

Postrek. 2903693 - Nationale Molendag -

DE 15e NATIONALE MOLENDAG

Wat hebben we dit jaar met z'n allen een machtig mooie Nationale Molendag beleefd ! Dat kon toch nauwelijks nog beter.

Natuurlijk was de wind niet overal even sterk en ook zo hier en daar 's morgens niet al te vroeg aanwezig, maar je kunt nu eenmaal niet alles hebben.

Op ons antwoordnummer in Hoogeveen hebben we dit jaar lekker vlot al een flink groot aantal enquête-formulieren binnen gekregen. Ik denk dat zo'n 80 procent voor 31 mei binnen was.

Het is alleen weer erg opvallend, dat er vanuit Limburg zo weinig binnenkomt. Ik heb nog maar bericht van dertien draaiende molens daar.

Kom op Limburgers, doe er eens wat aan !

We willen vanuit het hele land toch best wel graag weten hoe alles bij jullie is toegegaan op die mooie dag. Het antwoordnummer staat op de formulieren vermeld, dus doe even je sportieve plicht !

Het is bijna een en al enthousiasme op de formulieren.

Kreten als: een molendag om te zoenen, een geweldige molendag, en een molendag als nooit tevoren" komen regelmatig voor.

Eén vrijwilliger vatte het heel simpel samen: molendag moet blijven !

En dat is ons organisatoren natuurlijk uit het hart gegrepen.

Op de dag dat dit stukje geschreven werd (4 juni) was er bericht binnen over maar liefst 568 draaiende molens. Vorig jaar was dit aantal pas eind juni gehaald, dus het ziet er naar uit dat we dit jaar naar een record gaan.

Nu is dat op zich al heel leuk, maar het zegt natuurlijk ook het nodige over onze molens. Zouden die er nl. slecht bij staan, dan haal je natuurlijk geen records ! Verschillende molens hebben na jarenlange stilstand toch weer meegedaan, dus er wordt ondanks alle ellende toch nog steeds gerestaureerd. Nog steeds (en dat na vijftien jaar) zijn er vrijwilligers en anderen die denken dat de Nationale Molendag en de Landelijke Fietsdag een combinatie is, die gezamenlijk de fietsroutes maakt.

Mensen, onthou dit nu eens, wij van de werkgroep proberen steeds weer zoveel mogelijk onze mooie molens naar voren te schuiven, maar wij hebben nu eenmaal niets te maken met het inplannen van de fietsroutes.

En dat kun je dan jammer vinden, maar de TROS en de ANWB doen dat nu eenmaal zelf, en vooral de ANWB is welwillend genoeg ten opzichte van ons.

Stel je bijv. eens even voor, wat drie pagina's in de Kampioen kosten, als we die zouden moeten betalen kon de hele Nationale Molendag niet eens georganiseerd worden !

Bovendien zijn we de woensdag voor molendag nog met twee onderwerpen in Gewest tot Gewest geweest, en werd de Nationale Molendag daarin ook genoemd. We werden vanuit Berlijn opgeroepen om zaterdag naar de molens te gaan.

Die ene vrijwilliger, die ons dan op het formulier toevoegt: "jullie moeten er eens voor zorgen dat mijn molen in een fietsroute komt", heeft dus gewoon nog steeds niet begrepen hoe het werkt.

Verder waren eigenlijk alle formulieren erg leuk om te lezen.

Er zaten ook dit jaar weer veel molenkaarten bij, en dat is natuurlijk zeer welkom.

Uit de inzendingen, die tot en met 31 mei verzonden zijn, hebben we een zevental namen getrokken. In vorige jaren steeds vijf, maar door er nu zeven te nemen zijn er in alle provincies nu 2 winnaars gevallen tot nu toe.

Onderstaande personen krijgen een mooie molenfoto toegezonden:

Hr. A.F. Bakker	Langezwaag
Hr. H. Ruinemans	Nijeveen
Hr. J. Liefstink	Kampen
Hr. W.J. Vrieze	Wapenveld
Mevr. M.G. Scheffer	Boskoop
Hr. J.J. Bebelaar	Vlissingen
Hr. G. Sturkenboom	Eindhoven

In het weekblad "De Molenaar" zullen binnenkort weer de samenvattingen vanuit de provincies gepubliceerd worden, dus probeer dat blad te pakken te krijgen. Ik wilde dit jaar maar eens met Limburg beginnen, maar dat kan nu dus niet, daar is het aantal formulieren werkelijk te mager voor.

Er zijn molens geweest, die maar zo'n tien bezoekers kregen, maar er waren er ook bij, die er een paar duizend te "verwerken" kregen.

Als we een gemiddelde nemen van zo'n driehonderd personen en we gaan er vanuit dat er zo'n zeshonderd molens gedraaid hebben, dan hebben we op molendag tussen de 150.000 en de 200.000 Nederlanders een plezier gedaan. En dan onszelf ook nog niet te vergeten!

Wij van de werkgroep hebben echt een lekker voldaan gevoel. Alles is goed verlopen en iedereen enthousiast, dus fantastisch.

Natuurlijk zijn we er ons heel goed van bewust, dat de dag pas een succes wordt als er honderden vrijwilligers en beroepsmolenaars op molendag hun molens bemannen. Dus iedereen weer heel erg bedankt voor het welslagen van deze fantastische vijftiende Nationale Molendag.

En kijk nog eens even na of er wellicht nog een formulier rondzwerft, dat dan omgaand naar Hoogeveen kan.

Werkgroep Nationale Molendag

Dirk Jan Abelskamp
Gerlof Schaap
Bert van Uffelen.

MOLENROUTE PEELLAND

Op initiatief van de Peellandse Molenstichting is in samenwerking met Streek VVV Peelland een molenroute uitgegeven. Nog tijdens de Peellandse Molendag van vorig jaar oktober werd het ontbreken van een route als een gemis ervaren.

Nu is er dan een route, die langs alle 14 windmolens voert, die Peelland rijk is. Aan de hand van een overzichtskaartje is de ca 90 km lange route beschreven. Hoofdzakelijk voert de route langs landweggetjes in de Brabantse Peel, rond Helmond en Deurne. Hij is dan ook geschikt om geheel of gedeeltelijk als fietsroute te gebruiken. Zelfs voor vrijwillige molenaars, die een aangekweekt instinkt hebben voor boven daken en bomen uitstekende wieken, is een route als deze een groot gemak.

Per molen is een korte beschrijving en een recente foto opgenomen.

Daarnaast is van iedere mulder het telefoonnummer vermeld, wat de mogelijkheid biedt om afspraken te maken.

Alles is gedrukt op glad papier, formaat A2. Tweezijdig bedrukt en 3 maal gevouwen ontstaat een 16-pagina tellend vouwblad van een handzaam formaat.

De route is verkrijgbaar bij de Streek VVV Helmond in Helmond, prijs f 2,--. Bestelling per post is ook mogelijk. De prijs is dan f 3,50. Dit bedrag overmaken naar banknr. 10.36.36.471 van de Peellandse Molenstichting, Kloosterstraat 22, 5724 AH Asten (het girnr. van de bank is 1068790).

DE MOLENZAAK !

Onderaan deze bladzijde vindt u reeds weer een nieuwe, maar wat was nu dat apparaat van de vorige keer ?

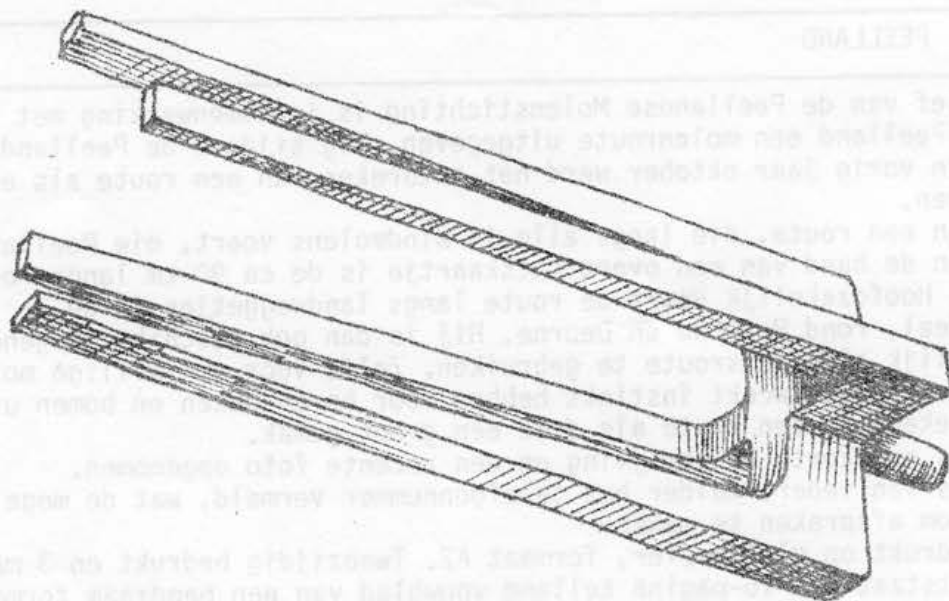
De redactie heeft de Gilde-kas voor een uitgave van f 10,-- bespaard, want er kwam welgeteld geen enkele oplossing binnen. Zelfs één van de trouwste inzenders liet verstek gaan.

Het valt me tegen van de Noord-Hollanders, vooral die in en om de Schermer, want die hebben allen toch wel eens dit nuttige deel van een poldermolen met vijzel kunnen aanschouwen. Normaal zit hij, "het onderlager van de vijzel" diep onder water, maar in de Museummolen van de Schermer ligt er één tentoongesteld.

De ondertap van de vijzelbalk ligt hierin en het geheel is een gietstuk van brons. Smering is niet mogelijk, dus het water moet het doen. Of was er toch een manier van smeren, wie kan daar de redactie eventueel over inlichten? Het gietstuk, dat enigszins taps was uitgevoerd, lag daardoor klem in een daartoe zuiver uitgehakt gat in de waterlagerbalk.

Sorry mensen, voor de hoofdpijn bezorgd door deze molenzaak.

Wellicht is die dubbele stemvork makkelijker thuis te brengen.

WAT IS DIT NU WEER VOOR EEN
MOLENZAAK !!

DIVERSE GEGEVENS																
IK BEZIT REEDS	ZINGENDE STENEN	JA	NEE													
	ROND ZINGENDE STENEN	JA	NEE													
ALS REFERENTIES KAN IK DE VOLGENDE PERSONEN VERMELDEN:																
Minimaal drie)																
<table border="1"> <tr> <td>NAAM</td> <td>ADRES</td> <td>TELEFOON</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>					NAAM	ADRES	TELEFOON									
NAAM	ADRES	TELEFOON														
DIT FORMULIER OPZENDEN AAN:																
DE HEER G.W.M.BARENDSE BEATRIXSTRAAT 79 2685 BH POELDIJK																
BESTELLINGEN VOOR DE BENODIGDE CURSUS BOEKEN RICHTEN AAN:																
DE HR.G.W.M.BARENDSE INZ."CURSUS COMMISSIE"																
BEATRIXSTRAAT 79,2685 BH POELDIJK.																
DE VERSCHULDIGDE KOSTEN VOOR DE BOEKEN STORTEN OP																
REKENING NR. 13.53.85.210,OF OP DE GIRO REKENING VAN DE																
BANK 148232 T.N.V. DE RABOBANK MIDDEN-WESTLAND																
DE PRIJZEN VAN DE BOEKEN ZIJN:																
ZINGENDE STENEN	f 45.--	EXCL.PORTO														
ROND ZINGENDE STENEN	f 45.--	EXCL.PORTO														
ZINGENDE STENEN	f 52.50	INCL.PORTO														
ROND ZINGENDE STENEN	f 52.50	INCL.PORTO														
BEIDE DELEN	f 99.--	INCL.PORTO														

AANMELDINGSFORMULIER KORENMOLENAARS CURSUS

PERSOONLIJKE GEGEVENS

NAAM :

ADRES :

POSTCODE :

PLAATSNAAM :

TELEFOON :

BEZIT REEDS HET GETUIGSCHRIFT
VAN DE HOLLANDSE MOLEN

JA

NEE

IS REEDS GEZELMOLENAAR VAN
HET AMBACHTELIJKE KORENM. GILDE

JA

NEE

MAALT REEDS

ZELFSTANDIG

JA

NEE

ALS VRIJETIJDS BESTEDING

JA

NEE

BEROEPSMATIG

JA

NEE

ONDERLEIDING

JA

NEE

GEGEVENS VAN DE MOLEN WAAROP GEMALEN WORDT

NAAM

TYPE

ADRES

STANDPLAATS

EIGENAAR

AANDRIJVING

WIND

WATER

ELEKTRISCH

IN DE MOLEN AANWEZIGE WERKTUIGEN

DE MOLEN MAALT

BEDRIJFSMATIG

CONSUMPTIEGRAAN

VEEVOEDER

VRIJETIJDS BESTEDING

CONSUMPTIEGRAAN

VEEVOEDER

REEDS

GAAT

VOOR EEN OF MEERDERE BAKKERS

VOOR EEN VEEVOEDERBEDRIJF

VOOR VERKOOP AAN PARTICULIEREN

DE CURSUS VOOR KORENMOLENS & KORENMOLENAARS

Een tweede serie van 20 cursisten heeft de cursus doorlopen. En zoals we via diverse uitingen hebben kunnen vaststellen, is men weer uiterst tevreden over deze cursus.

Zoals u wellicht nog zult weten behandelt de cursus vele facetten van het korenmolenaars-ambacht en is er gestreefd naar een zo volledig mogelijk geheel.

Het gehele cursuspakket, met alle belangrijke onderwerpen, wordt behandeld onder leiding van de vijf reeds aangetrokken docenten, gedurende een 13-tal avonden. Voor het theoretische deel van de cursus wordt weer gebruik gemaakt van de boeken "Zingende Stenen" en het tweede deel "Rond Zingende Stenen".

De opbouw van de cursus is nu als volgt:

D. Abelskamp	"Zingende Stenen"	3 avonden
J. Houdijk	Publiciteit en promotie	1 avond
R. Batenburg	Exploitatie van een molenaars- bedrijf	2 avonden
D. Abelskamp	"Rond Zingende Stenen"	4 avonden
Dr. B. Belderok	Bakkwaliteit & Kwaliteitsbeoorde- ling van tarwe	2 avonden
R. Bottemanne	Bakkerij theorie	1 avond

Evenals vorig jaar kan bij een aantal vakmolenaars, die bij het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde zijn aangesloten, in de praktijk en onder deskundige leiding praktijkervaring opgedaan worden.

Deze praktijkdagen geschieden op afspraak met de desbetreffende molenaar.

Dit z.g. aanschouwelijk onderwijs wordt gegeven aan maximaal 3 leerlingen tegelijk, gedurende 7 werkdagen, verdeeld over meerdere molenaars en molens. Tijdens de praktijk worden een tiental belangrijke onderwerpen behandeld, o.a. afstellen van een koppel maalstenen en scherpen van de stenen.

Het praktijkgedeelte kan al tijdens de loopperiode van het theoretische deel van de cursus begonnen worden. Deze praktijk dient minstens een half jaar na de start van de cursus afgerond te zijn.

De 13 cursusavonden worden op maandagavonden gehouden te Wageningen op het Station van Maalderij & Bakkerij, van 19.30 uur tot 22.00 uur.

De kosten blijven, ondanks de extra toegevoegde avond f 150,-- per cursist, exclusief de benodigde boeken.

De boeken kosten per stuk f 45,--, excl. portokosten.

Deelname staat open voor hen, die in het bezit zijn van het getuigschrift voor Vrijwillige Molenaars, uitgereikt door De Hollandsche Molen of zij, die als deelnemer ingeschreven staat bij het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde.

Het aanmelden per bijgesloten formulier dient te geschieden voor 15 juli 1987.

Bij ontvangst van meer aanmeldingen dan 20 stuks, zal door de cursuscommissie een selectie gemaakt worden. Voor 1 augustus ontvangen de cursisten, die geplaatst worden bericht, waarna de cursusgelden voor 1 september 1987 ontvangen dienen te zijn.

De boeken kunnen besteld worden door overmaking van f 99,-- (incl.porto) of f 52,50 (incl porto) voor één boek.

Gaarne wel duidelijk vermelden welk boek u wenst te ontvangen.

RABO-bank rekening 13.53.85.210 t.n.v. G.W.M. Barendse, inz.Cursuscommissie, Beatrixstraat 79, 2685 BH Poeldijk.

Het gironummer van de bank is: 148232 t.n.v. Rabobank Midden Westland.

GEEN KLUS KAN GEKLAARD WORDEN ZONDER GOED GEREEDSCHAP

Zo ligt de zaak ook bij het stencilen van deze Gildebrieven.

Jaren heeft onze "Inkt-klodderaar Andries van der Graaf" zijn machine met liefde behandeld. Maar helaas, 'zij' is aan interne slijtage ten onder gegaan. Het was ook de aandachtige lezer wellicht niet ontgaan, dat er wel eens een bladzijde tussen zat, waarvan men dacht "nou ja, het is tenslotte vrijwilligerswerk .."

Maarhet tegoeed bij de bank van het Gilde is gelukkig kerngezond te noemen, dus..... u raad het reeds : Andries heeft een nieuwe liefde (machine)!

Van verre was dit waar te nemen, werd er wel eens een verwensing de wereld ingeslingerd tot voor kort. Nu fluistert de machine en klinkt er tevens een tevreden gefluit uit het werkhok.

Andries, namens het Bestuur en de Redactie, wij hopen dat je deze ook weer in gezondheid mag verslijten.

SCHADE DOOR HOUTWORM, BOKTOR,

ZWAM EN SCHIMMEL?

DOORSLAAND OF OPTREKKEND VOCHT?

OVERLAST VAN DUIVEN OP GEBOUWEN?

VRAAG RENTOKIL OM EEN GRATIS EN VRIJBLIJVENDE
INSPEKTIE EN EEN DESKUNDIG ADVIES.

LEDEN VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS EN
MOLENBEHEERDERS ONTVANGEN VOOR WERKZAAMHEDEN AAN
MOLENS 10% KORTING.

RENTOKIL HEEFT VESTIGINGEN IN GEHEEL NEDER-
LAND DUS OOK DICHT BIJ U.

BEL NU: 070-99 65 64

Rentokil

beschermt en bestrijdt

Postbus 52, 2280 AB RIJSWIJK (Z.H.) Volmerlaan 9, 2288 GD RIJSWIJK (Z.H.)

NIEUWE LEDEN VAN ONS GILDE :

R.T. Kleijn, Reede 107, 3232 CS Brielle
A. Koopal, Watermuntstraat 34, 1531 TP Wormer
R. Jansen, Pasteurstraat 30, 7622 LE Borne
A.S. de Koning, Sloetstraat 82, 6821 CX Arnhem
W.J. Kerkum, Vleermuislaan 46, 6741 AZ Lunteren
W.C. Goudzwaard, Nieuwstraat 16, 4307 AC Oosterland
J.A. van Riet, Randweg 77, 5845 CX St.Anthonis
B. Zinkweg, Rosestraat 22 b, 3071 JR Rotterdam
J. v.d. Vlies, Maaskade 77A, 3071 ND Rotterdam (Speciaal donateur)
M.M.A. Bakker, Hoofdstraat West 32, 9980 AA Uithuizen
H.A. Kivit, Tarthorst 777, 6708 JB Wageningen
Natuurmonumenten, p/a Meerkade 2, 1399 PL Muiderberg (Spec.donateur)
S. van Dijk, Hoofdweg 59, 9966 UB Zuurdijk
F.L. Humbert, Oosterweg 11, 9751 PA Haren
G.W. van Schellen, Molenstraat 18, 4424 AK Wemeldinge
J.W. Bökkers, Arendshorst 49, 7414 HM Deventer
B. Thie, Parkstraat 3, 1506 WB Zaandam
H. Bakker, Vijverpark 11, 1403 NC Bussum
G. Frankema, Fok 16, 8441 BL Heerenveen
A. Grootveld, Pr. Beatrixstraat 27, 2731 GA Benthuisen
L.D. Mars, Rechterenstraat 79, 2531 RS 's Gravenhage

HOUTHANDEL EN HOUTZAGERIJ

CORN. HEIJMAN B.V.

Levering van diverse houtsoorten t.b.v.
Scheepsbouw-Molenbouw-Bungalows etc.

Levering ook aan particulieren

Vraag onze uitgebreide houtsoortenlijst.
Tel. 03402 - 31308

Houthandel en Houtzagerij
Corn. Heijman B.V. Nieuwegein.

Dit voorjaar zijn er 7 examendagen geweest, waarbij 21 kandidaten van de 34 het getuigschrift van De Hollandsche Molen behaalden. Van harte gefeliciteerd en veel succes bij het laten draaien en/of malen van de molens.

Hier dan de namen van de geslaagden en op welke examenmolen :

- Jantina Hellingmolen te Aalden : R. Kooiker uit Nijeveen
P. Bleijleven uit Zweeloo
E. Oldewening uit Aalden
- "De Leeuw" te Zeerijp : Mevr. I. Wierenga-Spijk uit Roodeschool
J. Hazelhoff uit Blijham
Mej. M. Heidema uit Winschoten
- "De Vier Winden" te Monster : J.C. Groenendijk uit Sliedrecht
Mevr. M.G. Scheffer uit Boskoop
J.J. van den Akerboom uit Hazerswoude
- "De Tijd" te Oostendorp : A. Nibbelink uit Terborg
A.J.F. Spoolder uit Nijverdal
P. Overink uit Zwolle
- "De Westerveldmolen" te : D. ten Brink uit Bad Bentheim
Tilligte J. Heilen uit Bad Bentheim
W. Holtkamp uit Bad Bentheim
F.G. de Bruin uit Enschede
- "Rijn en Lek" te Wijk bij : Mevr. L.C. van der Mey-Brants uit Malden
Duurstede A.S. Wisse uit Amsterdam
B.H. Besselink uit Amersfoort
- "St.Victor" te Heeze : W. van Zwol uit Waalwijk
J.J. Gele uit Hoogerheide

"OVERTOLLIGE" MOLENBOEKEN

In de vorige Gildebrieff werd gevraagd aan de leden, wie t.b.v. een der leden nog beschikbaar had het Molenmakersboek van Krook. Deze oproep was een succes en een gilde-lid, die dit werk gaarne wilde bemachtigen is nu in het bezit van dit werk. Naar aanleiding van deze oproep en de diverse reacties daarop is bij de redactie het idee gerezen om dit nog eens te herhalen, maar dan in het algemeen.

Wie heeft er één of meerdere boeken, welke hij wel wil afstaan tegen betaling aan een ander, die hiermee geholpen is ?

Heeft u een boek, meldt dit dan per briefkaartje aan de redactie of per telefoon via de administratie van het Gilde. Wij zorgen er dan voor dat uw 'advertentie' in de volgende Gilde-brief komt te staan, waarna liefhebbers voor de betreffende boeken contact kunnen opnemen met u. Wilt u wel de door u verlangde prijs erbij vermelden ?

OUDE MATEN

In oude tekeningen en beschrijvingen van molens komen vanzelfsprekend ook de toen gebruikte maten aan bod.

Aangezien deze van streek tot streek verschillende maten vertoonden onder DEZELFDE BENAMING, volgen hier de mij bekende :

Amsterdamse el 68,78 c.m. (vooral in textiel-branche)

Delftse el 68,32 c.m.

Brabantse el 69,23 c.m.

Nederlandse el 100,-- c.m. Deze benaming is ontstaan na de invoering van het metrieke stelsel door Napoleon, onder handhaving van de oude benaming. Later is deze naam verboden.

Voor timmer- e.d. technische werken werd gebruik gemaakt van de voet, verdeeld in duimen, van verschillende lengten natuurlijk, maar ook van verschillend aantal duimen per voet:

Amsterdamse voet 28,31 c.m., verdeeld in 11 duimen

Rijnlandse voet 31,39 c.m., verdeeld in 12 duimen

Blooise voet 30,14 c.m., verdeeld in 12 duimen

Gelderse voet 27,19 c.m., verdeeld in 10 duimen

Voor grotere maten, o.a. grondstukken, werd gebruikt:

Amsterdamse roede 368,03 c.m., verdeeld in 13 voeten

Amsterdamse roede 454,296 c.m., verdeeld in 16 voeten

Uitgeester roede 416 c.m., verdeeld in 14 voeten

Antwerpse roede 574 c.m., verdeeld in 20 voeten

Natuurlijk komen de streek of stad-aanduidingen nooit voor op tekeningen, zodat de oorsprong van een tekening nagegaan moet worden, om te weten met welke maat er gemeten is.

Ter vergelijking nog de Engelse voet (thans nog regelmatig in gebruik o.a. voor vlieghoogten). Deze is 30,48 c.m., verdeeld in 12 duimen (inches) van elk 2,54 c.m.

Voor kleinere maten werden de inches verdeeld in halven, kwarten, achtsten enz., hoewel tegenwoordig ook een decimale verdeling, dus achter de komma, niet ongebruikelijk is.

Met de gewichten was het net zo onoverzichtelijk:

Amsterdams pond 494,09 gram

Haags pond 469,73 gram

Nijmeegs pond 476,56 gram

Troois pond 492,168 gram

Nederlands pond 1000 gram (zie boven bij Nederlandse el)

Ook nog even het Engelse pond, ook nog regelmatig in gebruik, dat is 453,59 gram, verdeeld in 16 ounces, in 16 drams, in 3 scrupels, in 10 grains, die dan elk 0,059 gram wegen.

Nick Wortman, Rijswijk

BERICHT VAN DE CONTACTCOMMISSIE NOORD-BRABANT

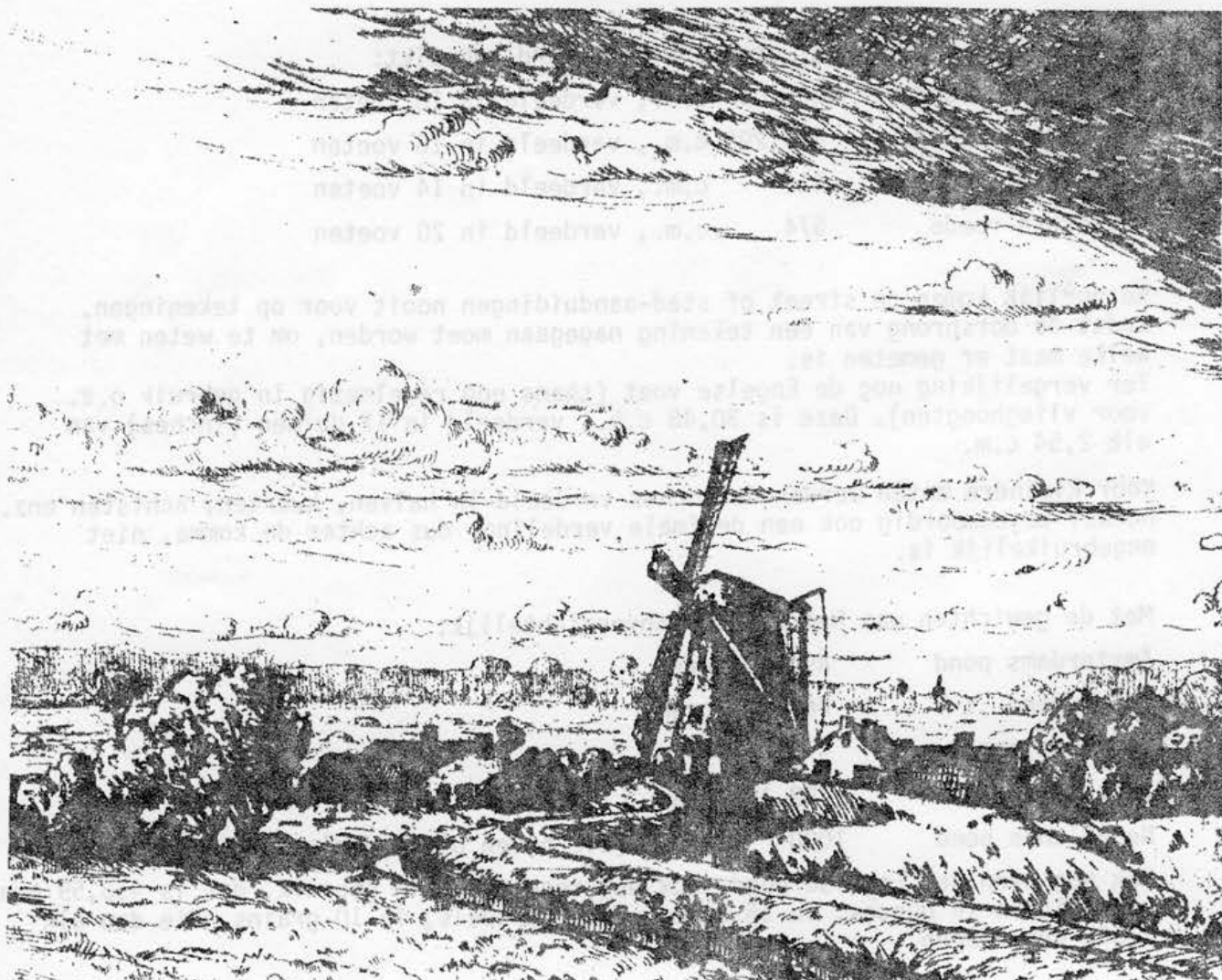
De nieuwe secretaris van de contactcommissie is :

R. Verkerk, Isabellalaan 30, 5431 GW Cuijk Tel.: 08850 - 13298

GASTGEVEND MOLENAAR

Korenmolens " 't ROODE HERT" te ALKMAAR Molenaars: J. Kors
J. van Ham

Afspreken op telefoonnummer : 072 - 155433 (telefoon molen)

donderdag 1 januari 1987.

ACHTKANTE MOLEN GOUDRIAAN.

Hoe het de Goudriaanse molen verging tijdens het eerste jaar in eigendom van de gemeente Graafstroom, wordt in dit dertiende jaarverslag beschreven.

Als hoogtepunten springen eruit:

1. Op 22 maart bezocht de voltallige raad van de gemeente de molen.
2. Op 21 juni, en de drie zaterdagen daarop, was er op de tweede zolder een tentoonstelling van tekeningen, schilderijen en aquarellen van B. Meerkkerk en houtsculpturen van B. van Meeteren, beiden uit Ottoland. Ongeveer 60 mensen gaven gehoor aan de uitnodiging, in Het Kontakt gedaan, en namen de moeite naar deze interessante expositie te komen kijken.
3. Op 16 augustus versterkten "ons" Nieuwpoort en het Belgische Nieuwpoort aan de IJser de banden en de ruim 50 gastgevers en gasten bezochten de molen terwijl er voor het thuisfront een videoband werd gemaakt.

Voorts verdient nog aandacht het bezoek van de "Topolinoclub Nederland" (Fiat 500) met ruim 40 belangstellenden op 5 april; Het bezoek van de Historische vereniging Rotterdam met $\pm$ 150 deelnemers op 7 juni;

Op 22 november 50 familieleden en vrienden van de familie Besemer uit Papendrecht, die hun 25-jarig huwelijksfeest vierden en daar een "doedag" van hadden gemaakt.

De Nationale molendag gaf relatief weinig bezoekers. Dit kan worden verklaard doordat de route van de Nationale fietsdag niet langs de molen leidde.

En dan natuurlijk nog de talrijke "losse" bezoekers die vaak wat bescheiden en schuchter bij de molen komen kijken en verrast zijn als blijkt dat ze het fenomeen geheel mogen bekijken.

Ook een drietal restauratie's moeten worden vermeld:

1. In januari werd begonnen met het maken van een nieuwe molenbaard. De oude, in het verleden eens geheel opnieuw geschilderd met gestyleerde ranken en de wapens van Goudriaan en Noordeloos, was duidelijk verloederd. De verf bladderde, de oorspronkelijke vorm was verloren gegaan en aan de waarde moest worden getwijfeld omdat hij was vervaardigd van een eenvoudig stuk grenen. Restaureren van die baard was zinloos. Na overleg met de heer Pouw, een vriend en groot molenliefhebber, werd er een tekening gemaakt en werd

EEN JAARVERSLAG...

Onbekend maakt onbemind... Een oud gezegde maar een waarheid als een koe! Andries van der Graaf, de molenaar van de Goudriaanse molen, maakt ieder jaar een verslag van het wel en wee van de molen die hij bemaalt. De molen is eigendom van de gemeente Graafstroom, een gemeente gelegen in de Alblasserwaard, die ontstond bij een gemeentelijke herindeling die werd gerealiseerd per 01-01-1986. Die gemeente is samengesteld uit de vorige gemeenten Goudriaan, Ottoland, Molenaarsgraaf, Brandwijk, Wijngaarden, Bleskensgraaf en Oud Alblas. Het is ook het gebied waar de "Stichting tot instandhouding van molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden", ook wel genoemd "de stichting met de lange naam", inmiddels meer dan twintig molens bezit. Het ligt in de lijn der verwachting dat dit aantal in de toekomst nog wel toe zal nemen omdat veel nieuw gevormde gemeenten tegen de kosten van de molens opzien en die, vaak voor een symbolisch bedrag verkopen aan de stichting. Gelukkig ziet de gemeente Graafstroom het nog als haar taak de Goudriaanse molen in het bezit van de gemeente te houden. Daarbij zal niet in geringe mate hebben bijgedragen de wetenschap dat de molen in goede staat is. Toch kan ook een argument zijn dat door het jaarlijks toesturen van een verslag er zoveel inzicht is in de algemene toestand en de activiteiten rond de molen dat dit voor het bestuur een duidelijke zaak is. "Ter leringhe ende vermaeck", is het hele verslag over 1986 hier overgenomen. Ter verduidelijking geldt:

pag.1. Het rapport wordt altijd op 1 januari aangeboden. Zo is het al jaren het eerste officieel ingekomen stuk bij de gemeente.

pag.2. Gerrit van Houweligen is de oude molenaar. Hij is op de molen geboren en getogen en is er altijd blijven wonen. Hij heeft mij het vak geleerd en verleend mij al sinds 1972 gestvrijheid in zijn "woning".

pag.4. Maalpremie Hoogheemraadschap. Zoals onderaan de blz. is te lezen geeft het Hoogheemraadschap, al vele jaren, voor ieder maaluur 's zomers f.1.- en 's winters f.2.50. De politieboot van de groep Liesveld wordt bij de molen gelegd en de losse spullen worden in de schuur bewaard. Dit brengt geld op. Ik heb zelf een spaarrekening waarop gelden worden gezet die door "eigen" inspanningen binnen komen. Er is ook een boekje waarop konsekwent de maalpremie die binnen Zuid Holland geldt wordt gestort. Dat geld wordt alleen in overleg met de gemeente aangewend.

pag.5. De molen maakte in 1986 200.050 omwentelingen.

besloten opnieuw de wapens van Goudriaan en Noordeloos maar nu ook het wapen van het voormalige waterschap "De Overwaard" daarop een plaats te geven. Voorts aan beide zijden de bloem van Zuid Holland, de Lis. Zo werden dan de wapens, de bloem en de krulrand verhoogd, dus geheel gestoken en gefreesd, uitgevoerd.

De firma Den Ouden & Kortlever leverde een fraai stuk Iroko van 320 x 66 x 4 cm. Na veel avonden decoupeerzagen, frezen, steken schuren en verder stofhappen kwam de grondvorm gereed en werd het geheel in heldere kleuren geschilderd. Ook de werkelijk zeer oude planken met de opschriften "ANNO" en "1779" werden van de molen genomen, opgeknapt en weer in frisse kleuren geschilderd evenzo de koppen van de voeghouten en de burgemeester. Bij de montage van de baard is de hulp van de beide rietdekkers, die werkzaamheden aan het rietdek van de molen moesten uitvoeren, van grote waarde geweest. Zonder hun hulp en hun steiger was het mij nooit gelukt het gevaarte zo fraai en naar de eisen te monteren (4-7-86)

- b. De kruibank, dat is die zware plank waar je op staat als de molen "verkrooien" moet worden, had ook z'n beste tijd gehad. Ik had er weinig zin in te wachten tot ik erdoor zou gaan dus werd er hout gekocht bij de plaatselijke houtdealer en in een drietal zaterdagen een geheel nieuwe gemaakt en gemonteerd 12-19 en 26/4).
- c. Ook de wachtdeur begon tekenen van verval te vertonen. Deze van zwaar tropisch hout vervaardigde deur begon op de waterlijn te rotten. Gerrit van Houwelingen vertelde dat vóór de restauratie van 1968 er altijd een ijzeren wachtdeur in de krimpmuur had gezeten en daarom wilde ik graag een dergelijke deur terug. Na de tekening aan de bedrijfsleider van de Scheepswerf te Groot Ammers te hebben laten zien werd afgesproken dat daar het materiaal zou worden geleverd. Ook mocht ik daar de deur komen maken en gebruik maken van de faciliteiten die een dergelijk bedrijf heeft. Op 26 juni was het zo ver. Met het te monteren hout naar de scheepswerf waar ik, tot mijn niet geringe verbazing, ook nog de beschikking kreeg over een flinke jongeman die daar stage liep en als opdracht had mij die dag te helpen. Eendracht maakt macht en we zagen kans, samen, in één dag het werk te klaren. 's Avonds lag de deur kant en klaar geteerd bij de molen. Op vrijdag 27 juni hing 'ie keurig op zijn plaats. Hulde aan de scheepswerf!

Voorts werden:

De duisplanken, de afdekplankjes over de blokkelen, het galghout, 5 schoepen van het scheprad en drie deuren geteerd;

De ijzeren ringen van het kruiwiel, de beide buitendeuren, de luiken en de trap naar de eerste zolder geschilderd.

De askop was op een paar plaatsen beschadigd na het steken van de nieuwe roeden. Deze is van de vele verflagen ontdaan en gemenied. Het schilderwerk daaraan, o.a. de fraaie witte ster, is nog niet gereed. Dit wordt weer opgenomen als het "schilderbaar" weer wordt. Na inspectie van de lange spruit, nodig geworden omdat ik van de grond daaraan een plekje waarnam, bleek dat er een stuk spinthout was verrot. Nadat dat was afgestoken kwam het harde eikenhout weer tevoorschijn. Ook daaraan zal in het voorjaar het nodige verfwerk worden verricht.

Al vroeg leerde ik van mijn Vader dat je nooit "Hoi" moet roepen voor je over de brug bent.

Toch overkwam ons dit. Wat is namelijk het geval. Tot oktober werd van het beschikbare geld $\pm$ f.3500.- uitgegeven. Het leek daarom veilig de molenmaker opdracht te geven voor het maken van een nieuw kruiwiel. Het is bekend dat dat niet voor het resterende bedrag van f.1500.- kon maar met een rekening even hoog als het resterende kapitaal en een voor de rest in januari kom je daar ook weer uit.

Op zaterdag 22 oktober moest de molen van zuidwest naar west gekrooien worden en dat ging veel te zwaar. Direct naar boven om polshoogte te nemen maar daar viel mij niets bijzonders op. Weer proberen maar zo zwaar had de molen nog nooit gekrooien. Weer naar boven dus en toen kwam de aap uit de mouw. Van de rollenwagen was een stuk afgebroken en dat zat nu dwars klem tussen rollenwagen en een van de neuten. Met niet al te veel inspanning werd dat verwijderd. Dit kon echter niet zo blijven. Bij ruimend kruien gaf het geen problemen maar met krimpnd kruien bestond het gevaar dat de neuten in de buitenkuip zouden worden beschadigd en die waren er een paar jaar geleden pas in gekomen! Dan toch de molenmaker maar waarschuwen. Deze liet er gelukkig geen gras over groeien en al op 8 november was de zaak weer keurig gerepareerd. Alleen valt zo'n rekening dan erg tegen. Zwaar over het budget heen. Ook de molenmaker is echter door armoede vindingrijk geworden en stuurde een rekening even hoog als het geld dat er nog was. Zo schiet je natuurlijk wel op met je budget over 1987...

Dat financiële plaatje ziet er trouwens als volgt uit:

INKOMSTEN:

Provinciale maalpemie	f. 1500.-
Maalpemie Hoogheemraadschap	f. 679.-
Stalling politieboot	f. 300.-
Molenpot (+ verkoop posters, prent- briefkaarten, giften etc.)	f. 481.45
	f. 2960.45

UITGAVEN:

Hout baard	f. 600.-
Verf, menie etc.	f. 103.85
Aansluitingen bliksemafleider	f. 10.-
Representatie	f. 36.92
Hout	f. 31.57
Molenboekjes (voor verkoop)	f. 236.25
250 prentbriefkaarten	f. 145.-
Diversen	f. 36.33
	f. 1199.92

Het door eigen inspanning gevormde spaarbankboekje is gesplitst.

Het tegood was van dien aard dat het verstandig leek een deel daarvan tegen een hogere rente uit te zetten.

De tegoeden zijn:

f. 3000.- (rente 5.5%)
en f. 2560.87 (rente 2.75%)
f. 5560.87

Op het boekje bij de N.M.S. waarop de Provinciale maalpemie wordt gestort staat

In kas (kontant geld)

f. 4335.34
f. 379.78

In totaal werden 529 maal- en werkuren gemaakt. Dit komt neer op ruim 66 dagen, waarop geen arbeidstijdverkorting werd toegepast, dus van 8 uur. Uitgesplitst voor het Hoogheemraadschap, die een premie geeft voor de maaluren, ziet het er als volgt uit:

Maaluren á f.2.50	261	f. 652.50
Maaluren á f.1.-	194	f. 194.-
	455	f. 846.50
werkuren	74	
	529 uren.	

Tot vandaag werden met de bovenas 194.000 omwentelingen gemaakt. Dit zou een bedrag van f. 1500.- opleveren (meer dan 175.001). Een verhoging tot f.1750.- treedt op bij het bereiken van de 200.001 omwentelingen. Bij een januarimaand, waarin het niet of nauwelijks vriest, is dat haalbaar omdat de teller meestal pas in de maand februari door een ambtenaar van de provincie wordt opgenomen en de dan behaalde score is bepalend. Het zou trouwens ook iets nieuws zijn omdat het getal van 200.000 niet eerder bereikt is.

-o-o-o-o-o-o-o-

In 1986 is al weer een heel jaar met de nieuwe roeden gemalen en we zijn er erg tevreden over.

Een winstpunt is dat er borden zijn aangebracht in de Fauëlfokken die er, bij te verwachten slecht weer, kunnen worden uitgenomen. Dit komt de roeden zeer ten goede. Bij harde wind konden de roeden vroeger erg staan "raggen" dit is nu veel minder en zal de levensduur van de roeden zeker ten goede komen.

Grote verlangens omtrent herstel of restauratie zijn er niet. Voor een groot onderhoud in de toekomst is de rolvloer aangezeld. Met het vorderen van de tijd zal deze onderhoudsbeurt steeds meer nodig worden. Wij, op de molen, hebben er alle vrouwen in. Het gemeentebestuur van Graafstroom heeft, door het bij verschillende gelegenheden tonen van belangstelling, blijk gegeven dat de molen hun aandacht heeft en we hopen dan ook dat de tijd ervoor zal zorgen dat het bestuur van Graafstroom de zorg voor de Goudriaanse molen eenzelfde warm plaatsje zal geven als het bestuur van de gemeente Goudriaan dat over een groot aantal jaren zo voortreffelijk deed.

Wij handhaven inmiddels ons devies:

"De polder op peil
Is des landmans heil."

De molenaars:

W.g. G.van Houwelingen

A.van der Graaf.

Ja... en zo doen we dat dan in Goudriaan. Mochten er nog vragen of opmerkingen zijn dan kan dat natuurlijk altijd.

A.van der Graaf

Heulkamp 25

2965 CD NIEUWPOORT.

UITGAVEN VAN HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

Informatie I t/m X	algemene informatie over praktijk, zeilen, smeren, vangen, weer, onderhoud, bliksemafleider e.d.
Informatie XII	opbouw wipmolen en achtkante molen, G.J. Pouw
Informatie XVI	waarom draaien wieken linksom, waarom hellende as, tonmolen, E. Smit
Informatie XVII	turbine-molens, J. Meessen
Informatie XIX	molenaarserveringen, J. Kaal
Informatie XX	kruiwerken, G.J. Pouw
Informatie XXI	weercursus, P.W. Rosier KNMI

Het boek "Wieksystemen voor polder- en industriemolens" door G.J. Pouw omvat o.a. de Informaties VIII, IX, XIII, XIV en XV.

Gratis worden verstrekt:

Bladen voor maalboekje leden-in-opleiding
Bladen voor maalboekje geslaagde leden
Richtlijnen voor het examen vrijwillig molenaar
Modelcontract voor vrijwillige molenaars
Folder Gilde-verzekeringen

Voor inlichtingen en het bestellen van boeken kunt U contact opnemen met de ledenadministratie van het Gilde van Vrijwillige Molenaars:
Mevr. E.N. Pouw-Schipper, Zwarteweg 70, 1412 GE Naarden. Tel. 02159-45428.

VOOR DE OPLEIDING AANBEVOLEN LITERATUUR

Molens Ir. F. Stokhuizen	5e herziene druk.
Opleiding Watermolenaar	Ing. J. den Besten. Prijs en levering aanvragen bij Ing. J. den Besten, Vreelandseweg 12, 3632 EP Loenen a/d Vecht Tel. 02943 - 3364
Kijk op molens J.Th.Balk	Uitgave Elsevier ISBN 9010024458
De Windmolen en zijn onderdelen J.G. Wiessner	Postgiro 1162733 t.n.v. penningmeester Vrienden v.d. Gelderse Molen. Prijs: f 30,-- incl. porto.
Zingende Stenen	D.J. Abelskamp f 45,-- excl. f 7,50 verzendkosten
Rond Zingende Stenen	D.J. Abelskamp e.a. f 45,-- excl. f 7,50 verzendkosten Girorek: 148232 t.n.v. Rabo-bank Midden-Westland t.g.v. rek. 13.53.85.210 t.n.v. penningmeester cursuscommissie, Barendse te Poeldijk. Beide boeken gelijktijdig besteld: f 99,-- incl. verzendkosten.

VRIJWILLIGE

HET GILDE VAN

MOLENAARS

HET GILDE VAN VRIJWILLIGE MOLENAARS

HET GILDEBESTUUR

VOORZITTER

Hans de Nie, Bloemendaalseweg 188,
2051 GL OVERVEEN. Tel.: 023 - 275202

SECRETARIS

Dick-Jan Braay, Koningsdiep 78,
1509 WE ZAANDAM. Tel.: 075 - 311639

PENNINGMEESTER

Gerard Barendse, Beatrixstraat 79,
2685 BH POELDIJK. Tel.: 01749 - 45580

EXAMENCOÖRDINATOR

Jan Spruit, Molenviergang 8,
2761 BK ZEVENHUIZEN. Tel.: 01802 - 2613

LEDEN

Gerrit Pouw, Zwarteweg 70,
1412 GE NAARDEN. Tel.: 02159 - 45428

Gerbrand de Vries, Limmerweg 4,
1911 NA UITGEEST. Tel.: 02513 - 12166

Boudewijn van Weel, Nieuw Bussummerweg 92,
1272 CK HUIZEN. Tel.: 02152 - 51695

VRIJWILLIGE

HET GILDE VAN

MOLENAARS